

Јасна
ФРАНГОВСКА

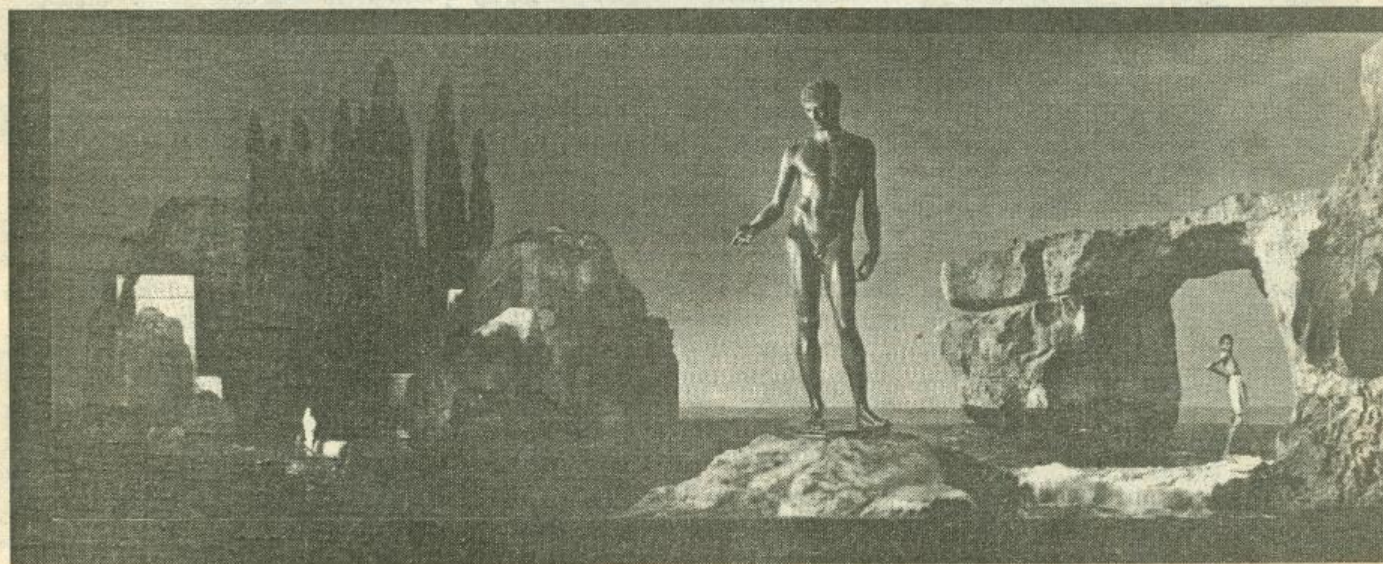

Црниот квадрат не е крај, туку почеток

Тој го споредува фамозниот црн квадрат на Малевич со црниот монитор на компјутерот, „најзначајниот уметнички производ на 20. век“, од кој произлеге неговата естетика што ги сублимира класичните вредности на уметноста и новите форми на изразување

Очекувам појавувањето на Жења Шеф, шеткајќи низ обновениот галериски простор во Музејот на современата уметност, додека околу мене вршуваат последните забрзани подготовки пред отворањето на изложбата „Други визији“. Пред неколку месеци оваа изложба што презентира дела на четворица уметници: руските сликари Жења Шеф и Олга Торбелуц и на македонските автори Новица Трајовски и Јован Балов, наиде на одличен прием кај берлинската публика. Сликите, од кои зрачат ангели, богови, питачи и војни сега во Скопје ја создаваат својата необична естетска целина што наредниве дваесетина дена ќе ја интригира овдешната ликовна јавност.

Среде тој метеж, наеднаш насмеан се појавува рускиот сликар, кој во мигов има вонредна репутација на европската ликовна сцена. Директорот на Музејот на современата уметност, Емил Алексиев, обидувајќи се да ми помогне со информации за професионалниот профил на Шеф, ми рече: „Да се има Жења во Скопје е исто како да дошол Пикасо“. Неговите зборови ми оддекуваат во главата додека Шеф се приближува и, место да ме стимулираат, целосно ме инхибираат. Соња Абаџиева спокојно ми го претставува, а нејзиното спокојство дејствува и врз

У М Е Т Н О С Т А Е Ф О Р М А Н А К А Т А Р В А

железница во Берлин. Тој не питачи пари, туку пишува филозофски текстови за религијата, за општата ситуација и за себе што потоа им ги тутнува в рака на минувачите. Овој човек е многу интересна фигура, зашто не е само обичен набљудувач на состојбите, туку и човек со интензивен интелектуален живот. Тој е некој вид симбол на минливоста и на сознанието дека сè се соочува со смртта“.

Во делата на Шеф, поставени во рамки на изложбата „Други визији“, често се повторува и еден ликовен мотив, зајмен од сликата „Островот на смртта“ на Арнолд Буклин. Буклин е германски класицист од 80. години на 19. век, кој создавал под директно влијание на Вагнер, Ниче и Шопенхауер. Почетокот на 20. век како време на новите идеи на модернизмот ги потиснал старите мајстори на периферијата на сеопштиот интерес. Шеф, меѓутоа, го враќа Буклин пред очите на публиката.

„Инспириран бев од идејата да го искористам јубилејот на сликата 'Островот на смртта'. Таа има симболична вредност за 20. век. Нејзините репродукции беа криени од Ленин, а воспевани од Хитлер, така што таа во себе, на некој начин, ја носи и трагиката на сите настани што ги следеа овие крупни историски личности.

Во овој случај јас создадов неколку варијации на 'Островот на смртта', една поврзана со Сигмунд Фројд, друга со муслиманството итн. Необичниот човек од берлинската подземна железница, ставен во контекст на варијантите на 'Островот на смртта' ја обновува ренесансната идеја за 'танцот на смртта' и

претставува нов, руски танц на смртта“.

Идејата за минливоста што Жења Шеф ја обработува во своите дела резултираат со творештво што изгледа како дел од вечноста.

„Ја сакам идејата за амбивалентноста. Амбивалентноста значи дека ништо не е онакво како што изгледа на прв поглед. Како црниот квадрат, на пример, кој станува квадрат на светлина, нешто сосема спротивно. Според тоа, апстрактната естетика или минималистичката естетика, по долго време, станува сосема поинаква. Се сеќавате на просторот на Питер Бројгел. Кај него има збунувачки, фасцинантни, гротескни, карневалски ситуации. Но, необично е тоа што ние во денешно време имаме исто толку екстремни ситуации - во секојдневието. Сетете се на неодамнешниот случај на ханибализам во Германија, кога жртвите се наоѓаа преку интернет. Во денешно време сме сведоци на огномет од екстремна амбивалентност на чувствата“.

Таква амбивалентност на чувствата се буди и кај набљудувачите на необичните дела на Шеф. Мајстор на четката и бојата, што ги почитува естетските стандарди на класицизмот при создавањето на своите масла, изработени со манир на перфекционист, Шеф во работата со „најсовершениот уметнички продукт на 20. век“ создава чудесен виртуелен свет на контрасти.

„Не мислиме повеќе за грдото како порано. Сега идејата за убавината е повторно жива. Ренесансата сакаше да ја види убавината на овој свет, да ја види синтезата и хармонијата, потоа традиционалните уметници уживаа во

синтезата и хармонијата на животот и светот, а модерните уметници на минатиот 20. век сакаа да ги видат негативностите на светот.

Но, не е секогаш така. Работите не се црно - бели и ние мораме да ги гледаме и сенките и да уживаме и во светлината за да направиме синтеза и хармонија со природата. Зашто хармонијата значи хуманизам, што е особено значајно“.

Изложбата, се чини, е подготвена. Вревата во Музејот стивнува. И Шеф го поентира своето размислување за големото враќање на убавината и естетиката во светот на чудовишното секојдневие.

„Многу млади уметници го користат тој процес на синтеза, што 20. век го беше уништил. Сликарите не го разбираа создавањето композиција, музичарите не го разбираа пишувањето поезија, поетите не разбираа архитектура... Сите работеа нешто друго, архитектура, музика, поезија, слика, проза... Со компјутерот, меѓутоа, ние сега ја овозможуваме синтезата на сите тие естетики“.

Љубезно му се заблагодарувам и повторно ги загледувам неговите дигитални фотографии, со визура збогатена од информациите на овој неоакадемист. Тој, пак, срдечно се насмевнува и со болјарска великодушност, адекватна на неговото потекло, ми го подарува јануарскиот број на луксузното списание „Цела Европа“, посветено на рускојазичните Европејци, во кое на единаесет страници се распослала илустрираната приказна за Евгениј Шефер или Жења Шеф, рускиот сликар што живее во Берлин.

У М Е Т Н О С Т А Е Ф О Р М А Н А К А Т А Р З А